

Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku - HDPL

Association croate de linguistique appliquée - ACroLa

Croatian Applied Linguistics Society - CALS

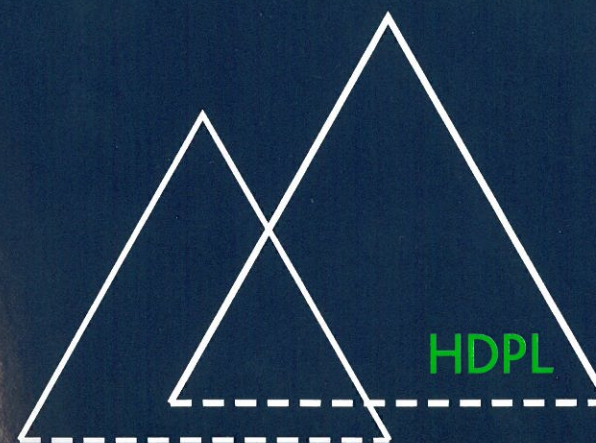
ISBN 953-96391-6-6

9 789539 163916 5

Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku - HDPL

Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike

Urednica JAGODA GRANIĆ

Zagreb - Split 2005.

UDK: 811.131.1'373.43
Izvorni znanstveni rad

Magdalena Nigoević

Odjel za humanističke znanosti
Sveučilište u Splitu (Hrvatska)

Danijel Tonkić

Sveučilište u Zadru
Odjel za humanističke znanosti
Sveučilište u Splitu (Hrvatska)

NEOLOGIZMI U NOVOSTANDARDNOM TALIJANSKOM JEZIKU

Sažetak

U ovom radu analizirani su neologizmi i njihovo značenje u novostandardnom talijanskom jeziku. Talijanski se novostandardni jezik razlikuje od talijanskog književnog standarda na dijafazijskoj jezičnoj osi. Autori analiziraju neologizme i njihova značenja na korpusu "pisma čitateljica" u jeziku talijanskih novina. Provodi se semantička analiza i tipologija neologizama.

Ključne riječi:

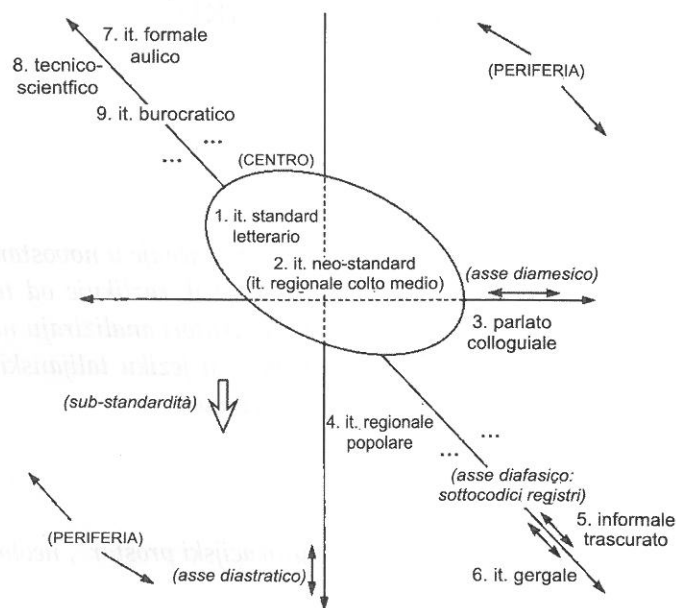
novostandardni talijanski jezik, "ženski komunikacijski prostor", neologizmi

1. Uvod

Cilj je ovog rada utvrđivanje, opis i analiza neologizama u novostandardnom talijanskom jeziku¹ u okvirima tzv. ženskog "komunikacijskog prostora". Istraživanje je provedeno na korpusu pisama talijanskih čitateljica u rubrici *Le donne parlano* iz tjednika *Grazia*, objavljenih od 2002. do travnja 2004. godine. Time je ostvaren sinkronijski pristup koji je neophodan u utvrđivanju neologizama. Svako je ovakvo istraživanje nužno ograničeno vremenom kada je provedeno, pa i rezultati imaju relativnu sinkronijsku vrijednost.

1.1. Novostandardni talijanski jezik

Talijanska je lingvistika ne tako davno u okvirima standardne jezične norme prepoznala još jedan jezični varijetet koji neki nazivaju *l'italiano dell'uso medio*, neki *l'italiano neostandard*, ili pak *l'italiano comun*. (Sabatini, 1985; Berutto, 1987 i 1995; Sobrero, 2000; Coveri i sur., 1998; Tovoni, 2002) Pojam novostandardnog talijanskog jezika (*l'italiano neo-standard*) vezuje se uz ime talijanskog lingvisti Gaetana Berruta koji je u svom sociolingvističkom modelu, tzv. "arhitekturi jezika", pokazao sveobuhvatan prikaz varijeteta talijanskog jezika. (Berruto, 1987, 21) Prema ovom modelu (Shema 1.), talijanski novostandardni jezik, kojem teži jezična norma, približava se geometrijskom sjecištu osi u koordinatnom sustavu. Tvore ga tri dimenzije varijabiliteta: dijamezija, dijastratija i dijafazija. U ovom je modelu dijatopijski varijetet izostavljen jer je primaran, a na dijafazijskoj se osi koja je određena komunikacijskim kontekstom nalaze uglavnom svi varijeteti.

Shema 1.

Novostandardni talijanski jezik kao sila privlači prema normi formalne i neformalne oblike pisanog jezika i govorni jezik. (Tovoni, 2002) Na taj se način jezična norma praktički realizira i u pismu u vidu varijanata (Brozović, 1970, 38), što je sve do nedavno bilo nezamislivo u talijanskom standardnom jeziku kodificiranom normativnim gramatikama. Takav je slučaj i u jeziku novina, što je iznimno važno za naš rad jer smo upravo jezik novina, rubriku "pisma čitateljica", uzeli kao građu za korpus unutar kojega analiziramo neologizme.

1.2. Ženski govor

U talijanskom jeziku jezične razlike koje su u izravnoj vezi sa spolom izražene su prije svega na leksičkoj razini i na razini diskursa. Ženski govor/pismo obično se definira odnosom među sugovornicima, a manje referencijalnim sadržajem diskursa. (Berruto, 1995, 43) Uvriježeno je mišljenje da ženski govor na leksičkoj razini pribjegava eufemizmima, hipokoristicima, deminutivima, da je leksik reduciran, da se izbjegavaju tehnicizmi itd. (Trudgill, 1995; Coveri, 1998) Prema nekim istraživanjima, primijećeno je da žene pokazuju veću sklonost k prestižnim, standardnim jezičnim oblicima i da uglavnom koriste društveno popularne i prihvatljive varijante. Glavni su nosioci promjena (inovacija) u jeziku obično muškarci, osim kada promjene idu u pravcu standardne norme, u tom slučaju to su žene. Od žene se očekuje društveno ponašanje u skladu s normom. (Trudgill, 1995) Prema tom zaključku ženski je govor/pismo uglavnom konzervativniji od muškog koji je sklon inovacijama.

Cilj je ovoga rada pokušati dati uvid u uporabu neologizama u okviru ženskog "komunikacijskog prostora".

1.3. Neologizmi

Neologizmi se javljaju u kulturama koje su podložne brzim promjenama i brzom protoku informacija i predstavljaju jedno od izrazitih obilježja svih suvremenih jezika. S druge pak strane, svaka je riječ, u bilo kojem jeziku, u jednom trenutku svog postojanja bila neologizam. Polazeći od ovih *aporijskih* premisa postavljaju se mnogobrojna pitanja: Što je nova riječ? Koja je točka *post quem* u određivanju neologizama? Kakav je odnos rječnika prema neologizmima?

Teoretski nije teško odrediti pojam neologizma, naime, svi se slažu da je neologizam "nova riječ, jezična novotvorenica". (Simeon, 1969; Klaić, 1984; Anić, 2000) Nema nekih velikih razlika ni u definicijama neologizama. Prema široj definiciji neologizmi su "novotvorenice, prevedenice, nove posuđenice i oživljenice, dakle svi leksemi koji su u određenom trenutku novi ("nepoznati") jezičnoj zajednici ili njezinu većem dijelu" (Samardžija, 2002, 17); odnosno neologizmi "nastaju bilo kao izraz tvorbenih mogućnosti vlastita jezika, ili preuzimanjem leksičkih elemenata iz drugih jezika u vidu posuđenica, prevedenica ili semantičkog posuđivanja [...]. Kategoriji neologizama pripadaju i dijalektalizmi koji su ušli u širu uporabu, kao i ponovno oživljeni arhaizmi". (Brozović-Rončević i Sočanac, 1998, 31) S druge strane, jezični se purizam zalaže za novotvorenice nastale prema postojećim tvorbenim načinima pojedinog jezika, bez posuđivanja i izmišljanja riječi. (Muhvić-Dimanovski, 1998, 495; Simeon, 1969, 904) Problem pak nastaje u praktičnom radu, u određivanju neologizama na konkretnom jezičnom korpusu gdje se javljaju brojne poteškoće i uglavnom je "svaki odgovor proizvoljno rješenje". (Muhvić-Dimanovski, 1998, 445)

Ostali primjeri sufikslnih neologizama jesu:

- *abbuffata* (ldp, 12/03/02), od 1973. godine; *telefonino* (ldp, 25/06/02), od 1991. godine; *psichiatrizzazione* (ldp, 02/06/03), od 1985. godine; *lattina* (ldp, 22/06/03), od 1973. godine; *consumista* (ldp, 04/11/03), od 1970. godine; *buonista* (ldp, 25/11/03), od 1995. godine; *precariato* (ldp, 27/01/04), od 1980. godine; *imbrantaggine* (ldp, 13/04/04), od 1991. godine

3.1.3. Neologizmi nastali prefiksno-sufiksno tvorbo

- Ho visto mia suocera '*smanettare*' tranquillamente nel telefonino di mio marito. (ldp, 24/02/04); [sma-net-tà-re] neprijelazni glag.; prefiks *s-* s intenzivnim značenjem + osnovna riječ *manetta* + sufiks *-are* koji je po podrijetlu latinski nastavak infinitiva glagola I. konjugacije; od 1983. god.; ZIN: (*elab., gerg.*) Utilizzare con disinvoltura e abilità computer, programmi e sim.; potvrđen u jednakom značenju u: DISC, DEV, DE MAURO.

Drugi je primjer:

- *sfigato* (ldp, 09/04/02), od 1980. godine

Navedeni primjeri pokazuju polisemantičnost prefiksa *s-* u talijanskom jeziku, intenzivno značenje u *smanettare* i negativno značenje u primjeru *sfigato*⁴. Prefiks *s-* modificira značenje samostalne leksičke jedinice tako da je negira, ako je riječ o imenici ili pridjevu. U slučaju drugog primjera *sfigato*, najprije se prefiksacijom negira imenica, a zatim se sufiksacijom tvori pridjev: *figa* > *sfiga* > *sfigato*. Glagoli s prefiksom *s-* mogu značiti: izdvajanje iz mjesta u kojem se nešto nalazi (*sballare*), trajanje radnje (*sbadigliare*), negiranje značenja osnovnog glagola (*sbilanciare*) i veću intenzivnost radnje kao u našem slučaju *smanettare*. Ovo potonje intenzivirajuće značenje koje prefiks *s-* daje glagolima, za razliku od ostalih značenja, nema negativnu konotaciju. (Serianni, 1989, 661)

3.1.4. Neologizmi nastali slaganjem

- *ovodonazione* etereologa (ldp, 10/02/04); *ovo* 'prva riječ u biomedicinskim složenicama: jaje, jajna stanica' + *donazione* 'dar'. *Ovodonazione* riječ (tehnicizam) upotrebljava se u istom značenju i u podkodu i u dijafazijskom varijetetu i nije obilježena; [o-vo-do-na-zio-ne] ž. r., složenica od *ovo-* i *donazione*; od 1985. godine; ZIN: (fisiol.) Donazione, da parte di una femmina, di una cellula uovo destinata a essere fecondata artificialmente e impiantata nell'utero di un'altra femmina.; DISC, DEV, DE MAURO

Shema kompozicije: Model X + Y → N (nome/imenica)

3.1.5. Sintagmatske složenice (*unità lessicale superiore*)

Podtip A

N (nome/imenica) + SP (sintagma preposizionale/prijedložna sintagma)

- *gay da discoteca* (ldp, 01/07/03): imenica *gay*, neprilagođena posuđenica + *da discoteca*, prijedložna sintagma koja ima funkciju atributa

Podtip B

N (nome/imenica) + A (aggettivo/pridjev)

- *genitori tardivi* (ldp, 04/11/03): imenica muškog roda u množini *genitori* + pridjev *tardivi* < *tardivus*, vulgarnolatinskog podrijetla

Ostali su primjeri: *maternità tardiva* (ldp, 06/01/04); *diktat estetico* (ldp, 03/12/02); *pancina scoperta* (ldp, 02/06/03); *fecondazione eterologa* (ldp, 20/01/04); *posta elettronica* (ldp, 06/04/04); *fecondazione assistita* (ldp, 20/01/04); *crescita zero* (ldp, 06/04/04) – u ovoj je sintagmatskoj složenici 'zero' pridjev (Usp. ZIN: *sviluppo crescita zero*; str. 2055).

Podtip C

N (nome/imenica) + N (nome/imenica)

- *pausa pranzo* (ldp, 13/05/03): imenička jukstapozicija nastala ispadanjem prijedloga i određenog člana < *pausa per il pranzo*

3.1.6. Složene skraćénice

Shema mješoviti uzorak tzv. "*parole macedonia*" (Scalise, 1995, 516)

- *colf* (ldp, 08/10/03): *col(laboratrice)* + *f(amiliare)*; [còlf], nepromjenjiva imenica ženskog roda; od 1973. godine; ZIN: *Collaboratrice familiare, lavoratrice addetta ai servizi domestici*; DISC, DEV, DE MAURO

3.2. Semantički neologizmi

- [...] è arrivata una troupe televisiva per girare quell'orrendo show di aspiranti *veline*. (ldp, 29/07/03)

Riječ *velina* danas milijuni Talijana povezuju s televizijskim licem, tj. s djevojkom koja ima isključivo dekorativnu ulogu. Ideju je pokrenuo Antonio Ricci koji u TV dnevnik *Strisca la notizia* (Canale 5), uvodi zgodne djevojke koje su voditeljima donosile natpise u novinarskom žargonu zvane *veline*. Tako se riječ *velina*, koja je u početku označavala tekst, metonimijom proširila i na djevojke koje su taj tekst nosile. Semantički neologizam danas je vrlo prisutan u talijanskom jeziku, ne samo zbog popularnosti djevojaka ili TV dnevnika već i zahvaljujući pučkoj etimologiji. Naime, prema toj etimologiji smatra se da je imenica nastala od *vel* (veo) i deminutivnog sufiksa *-ina*, koji označava mladu dob djevojaka (mlade djevojke koje nose veo). U talijanskom jeziku naziv za 'veo' glasi *velo* i nije u svezi s imenicom *velina*. *Velina*, imenica ženskog roda, nastala je od imenice muškog roda *velino*, koja je ušla u talijanski jezik 1806. godine, i to kao posuđenica iz francuskog jezika (*vêlin*) u značenju "pergamena od teleće kože", od latinskog etimona *vitulinum* "tele". U talijanskom je jeziku riječ *velina*, prvotno posuđenica, dva puta proširila značenje, i to oba puta metonimijom. U početku je značila papir, potom ono što na tom papiru piše, i naposljetku osobu, tj. djevojku koja taj papir nosi. I premda je riječ vrlo popularna u talijanskom jeziku te se javlja i u frazemima poput *andare di velina in velina*, a odnosi se na poznate osobe koje se često viđaju na društvenim okupljanjima uvijek s drugom djevojkom s malog ekrana, ipak *velina* u značenju 'djevojka s malog ekrana koja ima isključivo dekorativnu ulogu' nije zabilježena u konzultiranim rječnicima.

- [...] l'elogio alla chirurgia estetica. Sono rimasta scioccata dalle immagini e dal messaggio: andate e *ritocatevi*. Come posso combattere con una tredicenne già convinta di aver bisogno di un *ritocchino*? (ldp, 24/02/04)

U istom tekstu (ldp, 24/02/04) javljaju se dva semantička neologizma, jednom kao glagol *ritoccare*, drugi put kao imenica *ritocchino*, koja bi prema našoj podjeli ulazila u kombinatorne neologizme izvedene sufiksacijom, koje, međutim, ni jedan konzultirani rječnik ne navodi u značenju: "podvrgnuti se estetskom kirurškom zahvatu", ili u drugom slučaju "mali kirurški zahvat". Posljednje značenje koje za prijelazni glagol *ritoccare* bilježe rječnici odnosi se na kozmetički zahvat "popraviti šminku" (npr. *ritoccare le labbra*), a ne na kirurški zahvat, a imenicu označenu kao deminutiv donose u značenju *spuntino* (DISC), "zagrizak, čalabrčak". Sufiks *-ino* pokazuje u ovom slučaju polisemantičnost jer osim prvotnog deminutivnog značenja ima i limitativno značenje, tj. pokazuje stajalište s kojeg se nešto procjenjuje. Oba semantička neologizma prema motivaciji su prozirna, značenje šire metaforom, karakteristični su za dijastratijski varijetet (ženski govor). Imaju individualni, a ne stabilni karakter, posebice imenica (*ritocchino*). Ostali semantički neologizmi:

- Vado in discoteca ma non fumo *spinelli* (od 1972. godine) e non prendo *pasticche*. (ldp, 02/07/02)
- [...] sono le storie *allucinanti* del mondo moderno. (ldp, 14/05/02)

3.3. Tuđice

U našem je korpusu najveći broj tuđica engleskog podrijetla. Engleski je nesumnjivo najrašireniji jezik u međunarodnoj komunikaciji. Razvoj tehnologije najbrži je upravo u zemljama engleskoga govornog područja (posebice u SAD-u), što pridonosi prodiranju engleskih termina iz tog područja u druge jezike. Tehnologija je brža od jezičnih inovacija pa se engleski nazivi za nove pojmove prihvaćaju u drugim jezicima. Tako i u našem korpusu bilježimo primjere, kao što su: *chattare*, *chat line*, *e-mail*, *Internet*, *web-cam*.

Tuđice ili kompromisne replike nastaju djelomičnom supstitucijom elemenata jezika davatelja elementima jezika primatelja. Analizirane tuđice iz našega korpusa uglavnom zadržavaju ortografiju jezika izvornika (*look*, *book*, *convention*), a fonološki se oblik formira na osnovi izgovora modela ([buk], [luk] [kon-ven-fon]). Sve su tuđice transfonemizirane tj. fonemi jezika davatelja zamijenjeni su odgovarajućim fonemima jezika primatelja (talijanskog). Izgovor se određuje pravilima transfonemizacije tj. zamjenom fonema.

Nakon fonološke adaptacije većina primjera zadobiva oblik osnovne replike bez morfološke adaptacije (*Internet*, *partner*, *e-mail*). Ovaj popis tuđica potvrđuje jedno od pravila jezika u kontaktu da se najlakše prenose imenice kao nositelji novih značenja, a rjeđe ostale kategorije riječi. U našem slučaju bilježimo samo jedan glagol (*chattare*). Pri preuzimanju imenica u talijanski jezik treba se odrediti rod imenica. Pri tom se mnoge tuđice koje imaju suglasnički dočetak uklapaju u skupinu posuđenica muškog roda: *chador*, *Internet*, *look*, *book*. (Serianni, 1989, 110) Ovaj je princip određivanja muškog roda vezan s mnogo širim i obuhvatnijim principom tendencije muškog roda (*masculine tendency*), a po kojem većina posuđenica dobiva muški rod. (Filipović, 1986, 130) Rod se imenica određuje i kontaminacijom – sličnošću značenja. Kontaminacija je uvjetovana analogijom po značenju između posuđenica i nekih riječi jezika primatelja. (Filipović, 1986, 132)

U našem korpusu nalazimo nekoliko primjera:

- *burqa* (ldp, 03/12/02) / *burka* (ldp, 02/06/03), m. od 1975. god. (< hindskog jezika) – kontaminacija s talijanskom imenicom *manto* ili *indumento* (*femminile musulmano*) m. u značenju 'dio ženske odjeće po muslimanskim običajima'
- *convention*, f. (ldp, 01/07/03) od 1982. god. (< eng.) – kontaminacija s talijanskom imenicom *convenzione* f. u značenju 'konvencija, zbor, skupština, opći sastanak'
- *Internet*, f. (ldp, 25/11/03) od 1990. god. (< eng.) – analogija s imenicom *rete* (*net*) *reciproca* (*inter-*) f. u značenju 'najveća svjetska računalna mreža'
- *reality show*, m. (ldp, 17/02/04) od 1992. god. (< eng.); muški rod, '*spettacolo* (*show*) – *realità* (*reality*)'. U polirematičnoj riječi *reality show*, shema Det + I (determinant + imenica), imenica je ta koja je nositelj značenja baš kao i u *spettacolo realtà* (I + Det). Zabilježen samo u ZIN u značenju "programma televisivo che manda in onda situazioni di vita reale nel momento in cui i protagonisti le vivono", na hrvatski ga možemo prevesti samo opisno kao 'predstava koja se telematskim putem prenosi u realnom vremenu'. Sastoji se od dvije imenice, od kojih se druga često elidira i koristi se samo *reality* kao nepromjenjiva imenica muškog roda.
- *web-cam*, f. (ldp, 14/05/02) od 1995. god. (< eng.) – složenica od *web* 'rete' i *cam(era)* 'telecamera' u značenju 'digitalna kamera povezana s računalom'

Pri morfološkoj adaptaciji, glagoli prolaze potpunu transmorfemizaciju. U engleskom jeziku moguće je da glagol i imenica budu homofoni, što u talijanskom jeziku nije slučaj jer talijanski glagoli moraju imati infinitivne nastavke (*-are*, *-ere*, *-ire*). Tako je i u slučaju glagola *chattare* (ldp, 14/05/02) zabilježen od 1995. godine. Glagol vuče podrijetlo od engleskog termina *chat* u značenju 'brbljati, čavrljati, ogovarati'. Taj termin u engleskom jeziku može biti imenica i glagol. U talijanskom je jeziku provedena potpuna transmorfemizacija dodavanjem sufiksa *-are*, infinitivnog nastavka I. konjugacije koja je u talijanskom jeziku najproduktivnija. (Serianni, 1989, 650)

Ostale su primjeri tuđica: *chador* (ldp, 03/12/02) od 1979. god.; *chat line* (ldp, 03/12/02) od 1979. god.; *piercing* (ldp, 02/07/02) od 1993. god.; *book* (ldp, 02/07/02) u značenju "cartella che raccoglie le fotografie di una modella, di un'indossatrice e sim., che costituiscono il suo curriculum professionale" zabilježen samo u DE MAURO; *mobbing* (ldp, 16/07/03) od 1992. god.; *look* (ldp, 13/01/04) od 1970. god.; *partner* (ldp, 30/03/04) od 1973. god.; *e-mail* (ldp, 06/04/04) od 1993. god.

4. Zaključak

Premda je talijanski novostandardni jezik bliži govornom jeziku u odnosu na književni, i stoga otvoreniji leksičkim inovacijama, u analizi tipičnog novostandardnog jezika u okvirima tzv. "ženskog komunikacijskog prostora", utvrdili smo relativno mali broj neologizama potvrđenih nakon 1970. godine. Rubrika "pisma čitateljica" sadrži po tri pisma u rubrici s otprilike 450 riječi, od čega neologizmi čine 0,002%. Najviše je imenica koje su nositelji novih značenja, slijede pridjevi, a relativno je mali broj glagola.

U skupini kombinatornih neologizama zabilježili smo najveći broj sufiksálnih. To je na tragu jezične tradicije u kojoj je sufiksacija bila najproduktivniji tvorbeni model u standardnom talijanskom jeziku. (Dardano i Trifone, 1985, 341) Među prefiksálnim neologizmima, prednjače oni s prefiksom *iper-*. Ti su neologizmi u našem korpusu po značenjskoj skupini pridjevske uvećanice s negativnom konotacijom i karakteristični su za ženski govor (*iperprotettiva* – ‘ona koja previše brine, ona koja previše strepi’). Pronašli smo jedan predrječnički neologizam – *iperansiosa*.

Među složenicama vrlo je veliki broj sintagmatskih složenica koje postaju sve produktivniji tvorbeni model u novostandardnom talijanskom jeziku. Razloge tomu treba tražiti u relativno lakom formalnom prilagođavanju složenica sustavu primatelja.

Što se semantičkih neologizama tiče, njih je manje u odnosu na kombinatorne. Karakterističniji su za dijastratijski varijetet, tj. za ženski govor. Imaju individualni, a ne stabilni karakter i značenje šire metaforom, kao npr. *ritoccarsi* i *ritocchino*. Rječnici ih ne bilježe u značenjima u kojima se javljaju u našem korpusu.

Tuđice prolaze adaptaciju na fonološkom nivou, ali ih većina ulazi u talijanski jezik bez morfološke adaptacije (izuzev glagola, npr. *chattare*).

Ono što je suprotno dosad uvriježenom mišljenju, a što proizlazi iz našeg istraživanja, jest da žene vrlo često koriste dijafazijske podkodove, tj. relativno veliki broj tehnicizama kao i veliki broj tuđica. U ženskom su govoru/pismu prisutni inovativni elementi i uvriježeno mišljenje da je leksik ženskoga govora reduciran i arhaičan ipak je možda samo reminiscencija nekadašnjeg položaja žene u društvu.

Bilješke

- ¹ Berrutov termin *neo-standard* doslovno prevodimo i na hrvatskom jeziku govorimo o novostandardnom talijanskom jeziku. U ovom slučaju nije riječ o novoj standardizaciji jezika već o novom poimanju suvremenog standardnog talijanskog jezika.
- ² Autori koriste priliku da se zahvale urednici rubrike *Le donne parlano*, gospodi Miriam Mafai, koja im je ljubazno ustupila pisma čitateljica, a koja predstavljaju građu za korpus ovoga rada.
- ³ U semantičkoj analizi prefiksa (prefiksoida) *auto-* razlikujemo sljedeća značenja (usp. Mutz, 2003):
 - a. značenje ‘povratne zamjenice’ u *autostima*, *autodifesa* i sl., u kojima je osnova složenice glagolska imenica u čijoj se dubinskoj strukturi može prepoznati povratna glagolska konstrukcija,
 - b. značenje ‘prijedložne sintagme’ “di sé” u *autoironia*, *autocoscienza*, u kojima drugi element nije izveden iz glagola (barem ne sinkronijski),
 - c. značenje “ne drugi” u *autogestione* tj. prefiks *auto-* ima značenja ‘negiranog pridjeva (zamjenice) *altro*’.
- ⁴ Talijanski prefiks *s-* vuče podrijetlo od latinskih prefiksa *dis-* i *ex-*. Tekavčić razlikuje tri osnovna značenja prefiksa *s-*: negativno (*sfortuna*), privativno (*scarico*) i intenzivno (*sbattere*), a unutar intenzivnog i pejorativno značenje (*spadroneggiare*). (Tekavčić, 1972, 159) Zingarelli također bilježi polisemantičnost prefiksa *s-* i razlikuje čak šest značenja prefiksa *s-* (Zingarelli, 2003, 1585), a Devoto i Oli, polazeći od etimologije, razlikuju dva homonima, tj. prefiks *s-* < lat. *ex-* te prefiks *s-* < lat. *dis-*, a u okviru svake natuknice donosi po tri značenja. (Devoto i Oli, 2000-2001, 1814)

Rječnici

- DEV → Devoto, G., Oli, G. C. (2000-2001). *Il dizionario della lingua italiana*. Firenze: Le Monnier.
- ZIN → Zingarelli, N. (2003). *Lo Zingarelli 2003 – Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.
- DISC → Sabatini, F., Coletti, V. (1997). *Dizionario Italiano Sabatini-Coletti*. Firenze: Giunti.
- CORT → Cortelazzo, M. A. (a cura di). *Annali del Lessico Contemporaneo Italiano. Neologismi 1996*. Padova: Esedra.
- DE MAURO → De Mauro. (2000). *Il dizionario della lingua italiana*. Torino: Paravia.

Referencije

- Anić, V. (2000). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Berruto, G. (1987). *Sociolinguistica dell'italiano contemporaneo*. Roma: La Nuova Italia Scientifica.
- Berruto, G. (1995). *Fondamenti di sociolinguistica*. Roma-Bari: Laterza.
- Brozović, D. (1970). *Standardni jezik*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Brozović-Rončević D., Sočanac L. (1998). *O nekim pitanjima vezanima uz izradu rječnika novih riječi*. *Filologija* 30/31, 31-34.
- Coveri L., Benucci A., Diadori P. (1998). *Le varietà dell'italiano, Manuale di sociolinguistica italiana*. Roma: Bonacci.
- Dardano, M., Trifone, P. (1985). *La lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.
- Filipović, R. (1986). *Jezici u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: Školska knjiga.
- Klaić, B. (1984). *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Muhvić-Dimanovski, V. (1998). *Neologizmi na razmeđu jezične otvorenosti i jezičnog purizma*. *Filologija* 30/31, 495-499.
- Mutz, K. (2003). *Le parole complesse in "auto" nell'italiano di oggi*. U: Maraschio, N. / Poggi Salani, T. (a cura di), *Atti del XXXIV congresso internazionale di studi della SLI*. Firenze, 19.-21. studenog 2000. Roma: Bulzoni, 649-664.
- Sabatini, F. (1985). *L'italiano dell'uso medio. Una realtà tra le varietà linguistiche italiane*. U: Holtus, G., Radtke, E. (ur.). *Gesprochenes Italienisch in Geschichte und Gegenwart*. Tübingen: Narr, 154-184.
- Samardžija, M. (2002). *Nekoć i nedavno*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- Scalise, S. (1995). *La formazione delle parole*. U: Renzi, L., Salvi, G., Cardinaletti, A. *Grande grammatica italiana di consultazione, III Tipi di frase, deissi, formazione delle parole*. Bologna: Il Mulino, 473-516.
- Serianni, L. (1989). *Grammatica italiana, italiano comune e lingua letteraria*. Torino: Utet.
- Simeon, R. (1969). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Sobrero, A. A. (ur.) (2000). *Introduzione all'italiano contemporaneo. La variazione e gli usi*. Roma-Bari: Laterza.
- Tekavčić, P. (1972). *Grammatica storica dell'italiano. Volume III: Lessico*. Bologna: Il Mulino.
- Tovoni, M. (2002). *Caratteristiche dell'italiano contemporaneo e insegnamento della scrittura*. U: Bruni, F., Raso, T. (ur.). *Manuale dell'italiano professionale. Teoria e didattica*. Bologna: Zanichelli, 139-152.
- Trudgill, P. (1995). *Sociolinguistics*. London: Penguin Books.

Magdalena Nigoević

Department of Humanities
University of Split (Croatia)

Danijel Tonkić

University of Zadar
Department of Humanities
University of Split (Croatia)

NEOLOGISMS IN THE ITALIAN NEW-STANDARD LANGUAGE

Abstract

In this paper the authors analyze neologisms and their meanings in the Italian new-standard language. The Italian new-standard language differs from the Italian standard literary language on the diafrasic linguistic axis. Through semantic analysis and types of neologisms in the language of Italian newspapers, using the corpus of "female letters to the editorial board", the authors analyse neologisms and their meanings.

Key words:

Italian new-standard language, "female communication space", neologism